

BƯỚC CHÂN VÔ TẬN *(Kính lễ đức hạnh và tâm nguyện lợi sanh của Hòa thượng Phương trượng chùa Viên Giác, Đức Quốc)*

Trong giáo lý Duyên khởi, một đóa hoa sen nở không tự nhiên mà có, nó kết tinh từ bùn nhơ, nước sạch, ánh sáng và bàn tay người chăm sóc. Cũng vậy, sự vững chãi của Phật giáo Việt Nam tại Úc Châu hay Âu Châu hôm nay không tự nhiên thành hình, mà chính là kết quả của những nhân duyên thâm sâu, được vun bồi bởi những bước chân hồng pháp không biết mỏi mệt của các bậc Cao tăng. Trong số đó, Hòa thượng Thích Như Điển - Phương trượng chùa Viên Giác tại Đức Quốc - hiện thân như một “Như Lai sứ giả”, viết tiếp những trang sử truyền bà Phật pháp huy hoàng của Phật giáo Việt Nam nơi hải ngoại.

Nơi Hòa thượng, phảng phất tinh thần “Vị pháp vong xu” qua các thời đại mà không phải luận bàn thêm ý vị, nơi đó chỉ là sự trác tuyệt về nhân cách, sự cao thâm về lão thông giáo nghĩa, sự tinh tế về tương giao xã hội, và cả sự nghiêm túc về tổ chức hồng pháp.

Nhìn vào hành trình của Hòa thượng, dẫu gần tám mươi tuổi vẫn không quản ngại 30 tiếng bay, vượt vạn dặm trùng dương để chứng minh cho Khóa Tu Học Phật Pháp Úc Châu kỳ 23, chúng con lại bồi hồi nhớ về những bậc tiền nhân.

Lịch sử ghi dấu Ngài Pháp Hiển¹ ở tuổi lục tuần vẫn đơn độc sang Tây Trúc² tìm kinh; Ngài Huyền Trang³ với đại nguyện “*Ninh hướng Tây thiên nhất bộ tử, bất hồi Đông độ bán bộ sinh*”⁴ (Thà bước một bước về phương Tây mà chết, còn hơn lùi lại phương Đông nửa bước mà sống). Tại Việt Nam, những bậc cao tăng như Khương Tăng Hội⁵ hay Tỳ-ni Đa-lưu-chi⁶ cũng đã vượt ngàn dặm xa xôi để gieo

---

¹ **Pháp Hiển** (法顯; 337 - khoảng 422): Đại sư và dịch giả Phật giáo Trung Quốc, người đã đi bộ từ Trung Quốc đến Ấn Độ, thăm nhiều địa điểm Phật giáo thiêng liêng ở Tân Cương, Pakistan, Ấn Độ, Nepal, Bangladesh và Sri Lanka từ năm 399 đến năm 412 để sưu tầm các bản kinh của Phật giáo. Cuộc hành trình của Đại sư được ghi lại trong tác phẩm *Phật quốc ký* (佛國記).

² **Tây Trúc**: cách gọi của Trung Quốc đối với Ấn Độ cổ đại.

³ **Huyền Trang** (玄奘; khoảng 602-664): thường được gọi là Đường Tam Tạng hay Đường Tăng, là một cao tăng Trung Quốc, một trong bốn dịch giả lớn nhất, chuyên dịch kinh sách Phạn ngữ ra tiếng Hán. Đại sư cũng là người sáng lập Pháp tướng tông (法相宗), một dạng của Duy thức tông (唯識宗) tại Trung Quốc. Danh hiệu Tam Tạng được giới tăng sĩ tôn xưng để tôn vinh Ngài là người tinh thông cả Tam tạng Kinh điển Phật giáo.

⁴ 宁向西方一步死，不回东土半步生

⁵ **Khương Tăng Hội** (康僧會; ? - 280): được xem là thiền sư đầu tiên được ghi nhận trong lịch sử Phật giáo Việt Nam. Trong *Việt Nam Phật giáo Sử luận*, tác giả Nguyễn Lang cho rằng Khương Tăng Hội là Sơ Tổ của Thiền tông Việt Nam. Nhưng pháp Thiền, cũng như các tài liệu Phật giáo mà Khương Tăng Hội truyền bá, dịch thuật là Kinh *An Ban Thủ Ý* - tức là thiền quán hơi thở chứ không phải Thiền tông.

⁶ **Tỳ-ni Đa-lưu-chi** (毘尼多流支, ? - 594): là một Thiền sư người Ấn Độ là môn đệ đắc pháp của Tam tổ Tăng Xán từng sang Trung Quốc tham học. Cuối đời, Ngài xuống phương Nam truyền pháp và được tôn xưng là Tổ khai sáng thiền phái Tỳ-ni-đa-lưu-chi tại Việt Nam.

hạt giống Bồ-đề vào đất Giao Châu⁷ xưa để có nền tảng vững chãi cho tòa nhà Phật giáo Việt Nam được kiên cố và lan tỏa tinh thần phụng sự - nhập thế khắp mọi nơi.

Hòa thượng Thích Như Điển chính là sự tiếp nối sống động của tinh thần ấy. Lần thứ 50 Ngài đến Úc không chỉ là một con số, mà là 50 lần Ngài đem trái tim từ bi và trí tuệ làm nhịp cầu, nối liền truyền thống Phật giáo Việt Nam và hiện đại, nối liền cội nguồn dân tộc với xứ sở tha phương, nối liền tình đời ý đạo đến với bà con Việt kiều Hải ngoại.

Không có gì là quá, khi Hòa thượng thấu hiểu triết lý Duyên sinh và sự xác lập nguồn cội ngay trong đời sống tha hương với hạnh nguyện của một tu sĩ Phật giáo thuần túy suốt hơn nửa thế kỷ.

Trong ánh sáng của triết lý Duyên sinh, không có sự bắt đầu hay kết thúc độc lập. Khi Hòa thượng nhắc về kỷ niệm năm 1978 với chú Sa-di Thích Đồng Trung, hay khoảnh khắc cụ bà Diệu Từ đánh lễ sau 47 năm gặp lại, chúng con nhận ra rằng: Mỗi lời pháp của Hòa thượng gieo xuống năm xưa đã trở thành cái nhân lành, để hôm nay quả đẹp là một nền Phật giáo Úc Châu trang nghiêm, vững chãi.

Đặc biệt, tâm huyết của Hòa thượng trong việc đề nghị tôn xưng Ngài Đàm Hoằng là Sơ Tổ tông phái Tịnh độ Việt Nam là một đóng góp học thuật mang tính lịch sử. Kinh *Pháp Hoa* dạy rằng: “*Chư Phật vì một đại sự nhân duyên duy nhất mà xuất hiện ở đời, đó là khai thị chúng sinh ngộ nhập Phật tri kiến*”. Việc Hòa thượng truy tìm căn nguyên, xác lập dòng truyền thừa cho Tịnh độ tông không chỉ là công tác khảo cứu, mà là lòng hiếu thảo với Tổ sư, là trách nhiệm bảo tồn mạch đạo cho muôn đời sau.

Không thể phủ nhận sự uyên bác của Người tại phiên vấn đáp Phật lý, minh chứng về trí tuệ soi sáng thực tại trong đời sống của bậc chân tu thực đức: Tại Portsea, 61 câu hỏi từ căn bản đến chuyên sâu đã được Hòa thượng giải đáp bằng phong thái từ tốn, khiêm cung, tận tụy. Đây chính là tinh thần Vô sở úy của bậc hành giả Đại thừa. Ngài không chỉ giảng giải chữ nghĩa trong kinh *Kim Cang*, *Pháp Hoa*, mà Ngài biến chúng thành những liều thuốc trị liệu cho những nỗi đau rất thực: bất hòa gia đình, bệnh tật, vô thường.

Thiền ngữ có câu: “*Sắc thân là bọt nước, trí tuệ là đại dương*”. Dầu thân xác có mỗi một vì những chuyển bay đêm, nhưng trí tuệ của Ngài vẫn thường chiếu như ngọn đuốc, giúp hàng hậu học chúng con quay về soi sáng chính mình, sống đúng với tinh thần Giới - định - tuệ giữa một xã hội đầy biến động.

---

⁷ **Giao Châu** (交州): một châu hoặc phủ thời xưa, bao trùm vùng đất miền Bắc Việt Nam ngày nay. Ban đầu, Giao Châu còn bao gồm một phần đất của Quảng Tây và Quảng Đông thuộc Trung Quốc ngày nay.

Một hành trình không nghỉ, minh chứng hạnh nguyện lợi tha bất từ bì quyền của Người: Sau khi khóa tu viên mãn, Ngài vẫn tiếp tục dẫn thân: từ Mildura xa xôi đến Adelaide dâng hương tưởng niệm Ân sư, rồi Sydney thăm bào huynh⁸, sau đó lại sang Thái Lan, Ấn Độ... Bước chân Ngài đi đến đâu, hoa sen chánh pháp nở rộ đến đó. Ngài sống trọn vẹn với tôn chỉ: *Phụng sự chúng sanh là cúng dường chư Phật*.

Nghĩ đến sự quên nhọc tự thân khi ngược xuôi hoằng pháp suốt nửa thế kỷ khắp các châu lục của Hòa thượng, con chợt nhớ lời nhắn của Đại sư Thật Hiền⁹ trong tác phẩm *Phát Bồ-đề tâm văn* mà phần chấn tâm tư về đạo mạch Phật pháp được trường lưu, hiển hách qua hạnh nguyện của Người: “*Nguyện lập thì có thể độ chúng sanh, tâm phát thì Phật đạo có thể thành. Nếu không phát tâm rộng lớn, không lập cái nguyện vững bền kiên cố, thì dù trải qua nhiều kiếp như số vi trần, cũng vẫn y nhiên ở trong vòng luân hồi.*”¹⁰ Đáng kính thay!

Hòa thượng chính là đại thọ giữa tông lâm, là bóng mát cho chúng con nương tựa. Ngài dạy chúng con bằng chính cuộc đời Ngài: *Rằng hoằng pháp không phải là ngồi trên tòa cao, mà là dẫn thân vào những nơi gian khó nhất với một tâm thế khiêm cung nhất*.

Chúng con xin thành tâm đánh lễ, cầu nguyện Hòa thượng pháp thể khinh an, tuệ đăng thường chiếu, để chúng con còn mãi được sưởi ấm dưới ánh sáng từ bi, trí tuệ của Ngài.

Viết tại thư phòng chùa Vạn Thiện, núi Thị Vải ngày 27/01/2026.

Hậu học Thích Thiện Thuận

---

⁸ **Trưởng lão Hòa thượng Thích Bảo Lạc**: sinh năm 1942, pháp hiệu Thanh Nghiệp, là một cao tăng người Việt, thành viên Hội đồng Chứng minh Giáo hội Phật giáo Việt Nam Thống nhất Hải ngoại tại Úc Đại Lợi - Tân Tây Lan và là viện chủ chùa Pháp Bảo tại Sydney. Hòa thượng xuất gia năm 1957 tại chùa Linh Ứng - Đà Nẵng, thọ giới Tỳ-kheo năm 1964 tại chùa Ấn Quang - Chợ Lớn, tốt nghiệp cử nhân Tôn giáo Xã hội học năm 1980 tại Đại học Komazawa, Tokyo - Nhật Bản và có nhiều đóng góp trong hoằng pháp tại hải ngoại.

⁹ **Đại sư Thật Hiền** (實賢, 1686-1734): hiệu Tinh Am, là một vị cao tăng đời Thanh của Trung Quốc. Ngài vừa đồng thời là tổ sư của Thiên tông và Thiên thai tông, vừa được tôn xưng là vị tổ thứ 11 của Tịnh độ tông tại Trung Quốc.

¹⁰ 願立則眾生可度；心發則佛道堪成。苟不發廣大心，立堅固願，則縱經塵劫，依然還在輪迴。